

॥ मर्कण्डेय उवाच ॥

तस्यां रात्र्यां व्यतीतायामुदिते सूर्यमण्डले ।

कृतपौर्वाहिकाः सर्वे समेयुस्ते तपोधनाः ॥ १ ॥

vyatī (vi-ati-i) II P. - проходить, миновать;
paurvāhika - предобеденный, утренний; утренний обряд;
same (sam-ā-i) II P. - собираться;

तदेव सर्वं सावित्र्या महाभाग्यं महर्षयः ।

द्युमत्सेनाय नातृप्यन्कथयन्तः पुनः पुनः ॥ २ ॥

tarp IV P. - насыщаться, удовлетворяться, довольствоваться; *caus.* удовлетворять;

ततः प्रकृतयः सर्वाः शाल्वेभ्यो ऽभ्यागता नृप ।

आचख्युर्निहतं चैव स्वेनामात्येन तं द्विषम् ॥ ३ ॥

prakṛti *f* - природа, натура; начало, причина; *pl.* подданные, граждане, министры;
amātya *m* - министр; советник; придворный;

तं मन्त्रिणा हतं श्रुत्वा ससहायं सबान्धवम् ।

न्यवेदन्यथावृत्तं विद्रुतं च द्विषद्वलम् ॥ ४ ॥

sasahāya - вместе с соучастниками;
sabāndhava - вместе с родственниками;
nivedaya (*caus. om nivid*) - извещать, давать знать о ч.-л., уведомлять; называть,
рассказывать, объявлять, предлагать;
vidru I P. - рассеяться, бежать;

एकमत्यं च सर्वस्य जनस्यासीन्नृपं प्रति ।

सचक्षुर्वाप्यचक्षुर्वा स नो राजा भवत्विति ॥ ५ ॥

aikamatya *n* - единомушие;

अनेन निश्चयेनेह वयं प्रस्थापिता नृप ।

प्राप्तानीमानि यानानि चतुरङ्गं च ते बलम् ॥ ६ ॥

prasthā I P. - уходить, отправляться; *caus.* посылать, отправлять;
yāna *m* - колесница, телега, подвода;
caturaṅga - четырехчленный, о войске - полная армия, сост. из пехоты, конницы, слонов
и колесниц;

प्रयाहि राजन्मद्रं ते घुष्टस्ते नगरे जयः ।

अध्यास्व चिररात्राय पितृपैतामहं पदम् ॥ ७ ॥

ghuṣ (P. I p.p. ghuṣṭa) - кричать, провозглашать;
adhyās (adhy-ās, II Ā.) - занимать, садиться, владеть;
cīrarātrāya *Dat. adv.* - на долгое время, долго;
pitṛpaitāmaḥa - полученный в наследство от предков (отца и деда);

चक्षुष्मन्तं तु तं दृष्ट्वा राजानं वपुषान्वितम् ।

मूर्धा निपतिताः सर्वे विस्मयोत्फुल्ललोचनाः ॥ ८ ॥

mūrdhan *m* - голова; лоб, чело;
vismaya *m* - удивление, изумление;
utphulla - широко открытый, выпученный (глаз);

ततो ऽभिवाद्य तान्वृद्धान्द्विजानाश्रमवासिनः ।
तैश्चाभिपूजितः सर्वैः प्रययौ नगरं प्रति ॥ ९ ॥
शैब्या च सह सावित्र्या स्वास्तीर्णेन सुवर्चसा ।
नरयुक्तेन यानेन प्रययौ सेनया वृता ॥ १० ॥

āstar (V P., p.p. āstīrṇa) - обсыпать, усыпать, устилать;

ततो ऽभिषिषिचुः प्रीत्या द्युमत्सेनं पुरोहिताः ।
पुत्रं चास्य महात्मानं यौवराज्ये ऽभ्यषेचयन् ॥ ११ ॥

abhiṣic (abhi-sic, VI P.) - помазать на царство, короновать; кропить водой, освящать;
yauvaṛāja *n* - сан наследника престола и соправителя;

ततः कालेन महता सावित्र्याः कीर्तिवर्धनम् ।
तद्वै पुत्रशतं जज्ञे शूराणामनिवर्तिनाम् ॥ १२ ॥

anivartin - необращающийся в бегство, храбрый;

भ्रातृणां सोदराणां च तथैवास्याभवच्छतम् ।
मद्राधिपस्याश्वपतेर्मालव्यां सुमहाबलम् ॥ १३ ॥

sodara - единоутробный; *m* родной брат, *f* родная сестра;

एवमात्मा पिता माता श्वश्रूः श्वशुर एव च ।
भर्तुः कुलं च सावित्र्या सर्वं कृच्छ्रात्समुद्धृतम् ॥ १४ ॥

kṛschra - трудный, тяжкий, опасный; *m, n* затруднение, опасность, зло, горе;

In. adv. с трудом, едва;

तथैवैषापि कल्याणी द्रौपदी शीलसंमता ।
तारयिष्यति वः सर्वान्सावित्रीव कुलाङ्गना ॥ १५ ॥

saṁman IV Ā. - думать, считать; помогать, чтить; *p.p.* почтенный, уважаемый;

॥ वैशम्पायन उवाच ॥

एवं स पाण्डवस्तेन अनुनीतो महात्मना ।
विशोको विज्वरो राजन्काम्यके न्यवसत्तदा ॥ १६ ॥

anunī I P. - умиловить, утешать;

vijvara - без внутреннего волнения, спокойный;

kāmyaka *m nom.pr.* - название леса, в котором Пандавы находились во время изгнания;

यश्चेदं शृणुयाद्भक्त्या सावित्र्याख्यानमुत्तमम् ।
स सुखी सर्वसिद्धार्थो न दुःखं प्राप्नुयान्नरः ॥ १७ ॥

॥ इति महाभारते सावित्र्युपाख्यानं समाप्तम् ॥